

بنیاد ۴ خرداد
روز مقاومت و پایداری، روز دزفول

دزفول، دژ استوار

روز شمار حملات هوایی، توپخانه ای و موشکی
به شهر مقاوم دزفول، در هشت سال دفاع مقدس

احمد لطیف پور

سرشناسه: لطیف پور، احمد، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور: دزفول، دژ استوار: روز شمار حملات توپخانه‌ای، هوایی و موشکی
به شهر مقاوم دزفول در هشت سال دفاع مقدس / احمد لطیف پور.
مشخصات نشر: تهران: نیلوفران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری: ۲۲۰ ص.: مصور.
شابک: ۷-۵۰-۷۹۳۵-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- دزفول
موضوع: Iran-Iraq War, 1988-1980, Dezful --
موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- گاهشماری
موضوع: Iran-Iraq War, 1988-1980, Chronology --
رده بندی کنگره: ۱۳۵.۵ / ۶۲ / DSR۲۰۸۷
رده بندی دی‌سی: ۹۵۵/۵۱۰۲۲
شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۰، ۴۱۰

نام کتاب: دزفول، دژ استوار
تالیف: احمد لطیف پور
انتشارات: نیلوفران
طرح جلد: زهرا سالمی نژاد
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶
قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان
شابک: ۷-۵۰-۷۹۳۵-۶۰۰-۹۷۸

02144443162 09125497040 09163450887 09161130561
www.nilooofaran.com info@nilooofaran.com

تهران، بوینک، همت، سردار جنگل نبش گلزار یکم پلاک ۱۱۷ واحد ۵

فهرست

صفحه	عنوان
۷	تقریظ استاد دکتر محمدرضا سنگری
۱۰	گفتار مؤلف
۱۵	آغاز رسمی جنگ
۲۰	بمباران باند پایگاه دزفول
۲۱	بمباران تأسیسات نظامی دزفول
۲۱	نخستین شلوای باران دزفول با توپخانه دوربرد
۲۲	طرح انهدام دزفول
۲۶	تجهیز پل کرخه به مواضع منفی
۲۸	نخستین بمباران هوایی با مطلق سکون دزفول
۳۳	نخستین حمله موشکی دشمن به دزفول
۳۷	جسارت و گستاخی دشمن بعثی
۳۸	نخستین مرحله مهاجرت مردم دزفول
۳۹	شوادون های قدیمی دزفول
۴۹	حضور اعضای شورای عالی دفاع در دزفول
۵۵	حضور نماینده امام در شورای عالی دفاع در دزفول
۵۷	حضور شهید مظلوم دکتر بهشتی در دزفول
۵۸	سکوهای پرتاب موشک به دزفول
۶۱	راه اندازی رادیو دزفول
۶۶	تشکیل بسیج مردمی در دزفول
۶۸	راه اندازی بسیج عشایر در دزفول و روستاهای اطراف
۷۵	امدادگران مردمی و کمبود کادر درمانی در دزفول
۸۴	دیدار مردم دزفول با امام امت
۹۱	حضور هیئت بررسی جنگ تحمیلی در دزفول
۹۳	حمله موشکی به مسجد نجفیه
۹۹	بازدید نماینده هلال احمر و صلیب سرخ از دزفول

- طغیان رودخانه دژ و کرخه..... ۱۰۰
- حمله به مساجد و بقاع متبرکه..... ۱۰۷
- راهپیمایی علیه بنی صدر؛ رئیس جمهور..... ۱۰۹
- هدف قرار دادن مینی بوس مسافری..... ۱۱۵
- آغاز به کار ستاد پشتیبانی از جنگ فرمانداری دژفول..... ۱۲۹
- رژه غنائم جنگی و اسران عراقی در دژفول..... ۱۳۰
- اعتراض مسئولان مملکتی به سازمان ملل..... ۱۳۸
- بازسازی دژفول..... ۱۴۰
- بازدید خبرنگاران خارجی از دژفول..... ۱۴۳
- سفیران ویرانی بدام..... ۱۵۵
- ستاد کمک رسانی به متاهلین بمباران شده..... ۱۵۷
- شعری برای جنگ..... ۱۶۰
- پیامد بمباران دژفول و اقداس مساجد شهر..... ۱۶۵
- تصمیم ایران برای مقابله به مثل..... ۱۷۰
- ارتحال آیت الله قاضی دژفولی؛ پیر مبارز و راهپیم..... ۱۸۵
- ارتحال عالم مخلص و متقی..... ۱۹۱
- آغاز مجدد جنگ شهرها..... ۲۰۰
- روزی به نام دژفول..... ۲۰۳
- دیدار مردم با رئیس مجلس..... ۲۰۶
- توصیف جنایت صدام در یک غروب غم انگیز..... ۲۰۹
- نقش بانوان بزرگوار دژفول در جنگ تحمیلی..... ۲۱۷
- راکت ها و گلوله های عمل نکرده از دوران جنگ..... ۲۲۲
- آخرین حمله هوایی عراق به دژفول..... ۲۲۴
- منابع و مآخذ..... ۲۲۷
- زندگینامه مؤلف کتاب..... ۲۳۰

گفتار مؤلف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«...الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ...» (اعراف، ۲۳) (سپاس و ستایش ویژه خداوندی است که اگر هدایت و راهنمایی حضرتش در این راه نبود، ما هرگز راه را نمی یافتیم و موفق به انجام چنین کاری نمی شدیم.)

دوران دفاع مقدس را باید یکی از مقاطع سرنوشت ساز تاریخ معاصر ایران به شمار آورد؛ چرا که جنگ هشت ساله تحمیلی رژیم بعث عراق علیه انقلاب اسلامی نوپای ملت مسلمان ایران، علاوه بر این که دفاعی سرسختانه و شرافتمندانه علیه تجاوز بود، در درون خود پدیده‌های شگفت‌انگیزی را پی داشت. از جمله این پدیده‌ها؛ پایداری و مقاومت جانانه و همه جانبه مردمی از در داغ مؤمن - دزفول - در جنگ موسوم به «جنگ شهرها» و «علیه تهاجم» بود که هنوز هم با گذشت سال‌ها آرزگار از اتمام جنگ، نه تاریخ آن را فراموش می‌کند و نمی‌توان آن را با هیچ معیار و مرانی سنجید و اندازه گرفت؛ اما یک چیز معلوم است: اگر در آن زمان، دزفول از دست می‌رفت قطعاً نه تنها شمال خوزستان؛ بلکه کل خوزستان سقوط می‌کرد.

تاریخ جنگ‌ها به شیوه‌های مختلفی نوشته می‌شود؛ از زبان این شیوه‌ها، ثبت و نگارش روز شمار جنگ، از شیوه‌های رایج و مرسوم در جنگ‌هاست. در باره رویدادهای جنگ تحمیلی هشت ساله و پیامدهای گوناگون آن، مقالات و کتاب‌های بسیاری نوشته شده است. پرداختن به تمامی زوایای سایه روشن جنگ کاری بسیار مشکل و عافت فرساست و ممکن نیست که بتوان به همه این زوایا در یک یا چند کتاب به تمام موضوعات جنگ پرداخت و یا دسترسی پیدا کرد. از طرفی در این نوشتار بنا نداریم که اعماق کینه و نفرت شخص صدام و حزب بعث عراق از مردم متدین و شریف دزفول را مورد بررسی و ریشه‌یابی کنیم؛ بلکه در حد توان و به طور اجمالی و به منظور ثبت در تاریخ، یک شما و دورنمای کلی از این دوران اندوهبار هشت ساله مردم بی‌پناه و مظلوم؛ اما مقاوم دزفول می‌پردازیم.

در کتابی که اینک سطر سطر آن به آرامی از پیش چشمان خوانندگان گرامی می‌گذرد، از جبهه‌ای صحبت می‌شود که گرچه به ظاهر در خط مقدم قرار ندارد؛ ولی روزانه در تیررس گلوله‌های مستقیم دشمن متجاوز بود. اگر در خطوط مقدم این امکان وجود داشت که بتوان

در پناه تکی از خاک و یا گودالی سنگر گرفت و دفاع کرد، اما نیروهای مستقر در این جبهه افرادی بودند که توان محافظت و دفاع از خود را نداشتند. آنان مردمانی شجاع و وفادارند که هشت سال تمام از سنگرشان دفاع کردند... و جنگیدند؛ اما همانگونه تاریخ به یاد دارد، جنگیدن و دفاع این مردم از نوع دیگر و گونه دیگری بود.

قطعاً مردم بزرگوار دیار دارالمؤمنین - دزفول - از سال های جنگ، گفتنی های فراوانی به خاطر دارند و هر کدام به نوبه خود به نوعی در دفاع مقدس شرکت داشته اند و از رنج ها، مصائب و زحماتی که در طی هشت سال آزار جنگ متحمل شده اند، خاطرات بسیاری در سینه های خود به یادگار دارند که چونان راز های سر به مهری تا کنون بسیاری از آن ها ناگفته مانده و به رشته تحریر در نیامده اند. راز مقاومت و ایستادگی مردم رشید دزفول؛ در واقع شرح رشادت ها و فداکاری های مردمان بزرگوار و راست قامتی است که - روزانه - وقت و بی وقت در طول هشت سال آزار، سینه های ستبرشان آماج گلوله ها، بمب ها و موشک های رژیم متجاوز بعث عراق قرار داشت؛ مردمان بزرگوار دیار ایستادگی، صبر و مقاومت که دشمن بی رحم با وجود تمام شقاوت و ناشستی نتوانست اندکی قامت آنان را خم کند. جا دارد که به این بخش از جنگ - علی رغم نارس های صورت گرفته - توجه بیشتری مبذول گردد؛ چرا که متأسفانه حق مطلب در باره آن به خوب ادا نشده است.

جای تأمل است که چرا تا کنون کار جدی مکملی در زمینه واقعیت و چرایی جنگ شهرها؛ بویژه بمباران ها و موشکباران دزفول انجام نگرفته است و نسبت به ثبت و ضبط اسناد این بخش از جنگ تحمیلی اقدامی کافی و وافی نکرده اند. بخش های زیادی از اسناد شفاهی و مکتوب اوایل جنگ، فراموش و یا مفقود شده است. نقش بسی و اساس مردم دزفول بویژه جوانان غیور این شهر متأسفانه در جنگ هنوز به خوبی معلوم و مشخص نشده است. اگر نقش بچه های دزفول در اوایل جنگ نبود شاید در همان حرکت اولیه، عراق در پی فتح دزفول از رودخانه کرخه گذشته و به این طرف آمده بود... دزفول هم یک منطقه استراتژیک و کلیدی بود و این را هم صدام می فهمید و می دانست. نکته بسیار مهم دیگر این بود که دزفول به عنوان گلوگاه و گذرگاه جبهه و محل تقویت روحی رزمندگان بود. بنا بر این، شکست دزفول؛ برای آنان شکست کل جنگ محسوب می شد. برای عراق، از نظر روانی و فرهنگی دزفول از خرمشهر مهم تر بود. خرمشهر اهمیت سیاسی و جغرافیایی برای عراق

داشت؛ اما دزفول برای عراق اهمیت فرهنگی داشت. بنا بر این باید بگوییم که اُم القُرّای جنگ، اُم القُرّای دفاع مقدّس و پایتخت فرهنگی دفاع مقدّس دزفول بود و صدام این را خیلی خوب می فهمید و جاسوسان هم گزارش را به او داده بودند و واقعیت های جبهه کاملاً این را مشخص می کرد.

دزفول در دوران جنگ تحمیلی، رنگ و صبغه نظامی داشت. نیروهای نظامی اعم از ارتشی و بسیجی دائماً در آن تردد می کردند. نیروهای اعزامی که در دوران دفاع مقدّس به جنوب می آمدند، حتماً از شهر دزفول گذر می کردند و قطعاً خاطرات فراوانی از آن دوران به یاد دارند؛ چرا که دزفول یکی از محل های استقرار نیرو در جنوب کشور بود.

در خصوص حمله های مکرر به مناطق مسکونی دزفول باید گفت که گذشته از بغض و کینه شخص بدام سبب به مردم مقاوم این شهر، از دیگر دلایل رژیم مُزدور و متجاوز عراق در توطئه رذالت نیز، لشکریان مناطق مسکونی دزفول این بود که دزفول را از مردم و نیروهای انقلابی آن تخلیه کند؛ بدین ترتیب در نهایت با تخلیه دزفول که عقبه جبهه های غرب کرخه محسوب می شد، راحیه زندگان مستقر در جبهه ها را تضعیف کند و از این طریق به اهداف شوم خود دست پیدا کند.

دزفول را رزمندگان مستقر در جبهه های غرب کرخه، با نام های «شهر مقاومت»، «شهر پاتک ها» و سرانجام شهر «بی در و پیکر» می شناختند که شاید از موشک باران مکرر و نقطه به نقطه دزفول توسط دشمن یعنی؛ بویژه در اوایل جنگ بود که هیچ حساب و کتاب مشخصی هم نداشت. دزفول در کشورهای عربی «بلد الصّواریخ» یا «شهر ماهک ها» شناخته می شد؛ ولی دزفول برای رژیم متجاوز عراق، همواره با «الف» شناخته می شد؛ البته «دزفول»؛ اما برای مردم شریف، فهیم و بزرگوار دزفول در این آزمونگاه بزرگ تاریخ، مهم این بود که رهبری آن را «سرزمین افتخارات» بنامند و امام و مقتدایشان در باره اش فرمودند: «دزفول دین خود را به اسلام ادا کرد.» و یا «شما دزفولی ها امتحان دادید و خوب از امتحان بیرون آمدید».

براستی که گوشه گوشه خاک پاک این دیار حرمت دارد و چه زیبا سرود شاعر گرانمایه دزفول:

آقای حاج عبدالرحم سعیدی راد:

این گوشه خاک قدر و قیمت دارد

این شهر به قدر عشق حرمت دارد

انگار که با بهشت نسبت دارد

این قدر شهید دارد این شهر شگفت

دزفول از زبان آمار و ارقام؛ شهری است که در مدت ۸ سال دفاع مقدس، پیکر سترگش ۱۷۶ بار توسط موشک های ۱۲۳۶،۹ متری، ۲۵۰۰ بار با شلیک توپخانه دور برد و ۳۳۱ بار با راکت و بمب های هواپیماهای دشمن متجاوز لرزید و ۲۶۱۰ شهید، ۴۰۰۰ جانباز، ۵۰۰ آزاده، را در مدت ۲۷۰۰ روز مقاومت دلیرانه، در دو خاکریز، تقدیم کرد که از این تعداد شهید، ۷۱۱ نفر در خاکریز شهر و در جنگ نابرابر شهرها به شهادت رسیدند و ۱۸۸۹ شهید نیز در خاکریز جبهه ها، نام این شهر و یاد و خاطره حماسه های مردم مقاوم و شرافتمند آن را برای همیشه در تاریخ ماندگار کردند.

اما در واقع زبان حال مردم شریف و بزرگوار دزفول را باید از لسان شاعر متعهد خوزستانی: شادروان دکتر قیصر امین پور شنید آن جا که گفت:

سرایا اگ زرد پژمرده ایم	ولی دل به پائیز نسپرده ایم
چو گلستان خالی لب، پنجره	پر از خاطرات ترک خورده ایم
اگر داغ دل بسود، مندری به ایم	اگر خون دل بود، ما خورده ایم
اگر دل دلیل است، اورده ایم	اگر داغ شرط است، ما برده ایم
اگر دشمنه دشمنان، گزیده ایم	اگر خنجر دوستان، گزیده ایم
گواهی بخواهید، اینک گواه	همین زخم هایی که نشمرده ایم!
دلی سر بلند و سری سر به زیر	از این دست عمری به سر برده ایم

در پایان برخود واجب می دانم از ارشادات و راهنمایی های استاد بزرگوارم؛ جناب آقای دکتر محمدرضا سنگری، صمیمانه سپاسگزاری نمایم. همچنین از آقای عبدالرضا سالمی نژاد؛ مدیر محترم انتشارات نیلوفران به خاطر چاپ اثر حاضر و آقای منوچهر مهدی پور؛ دوست پژوهشگرم که تصاویر جالبی از دوران دفاع مقدس، در اختیار این جانب قرار دادند ممنون و سپاسگزارم ... علو درجات این بزرگواران، همواره مستدام باد... ان شاء الله مآجور باشند.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ - وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ. عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ.

احمد لطیف پور

فروردین ماه ۱۳۹۵ دزفول

نشانی الکترونیکی مؤلف: email: eqlime_qalam@yahoo.com